והמלקט לו עצמות טובל ואוכל בקדשים גר שנתגייר בע"פ ב"ש אומרים טובל ואוכל את פסחו לערב וב"ה אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר: **גמ'** מ"ט קא סבר אנינות דלילה דרבנן וגבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת גבי קדשים העמידו דבריהם במקום עשה: השומע על מתו וכו': מלקט עצמות הא בעי הזאת שלישי ושביעי אימא שליקטו לו עצמות: גר שנתגייר וכו': אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בערל נכרי דב"ה סברי גזירה שמא יטמא לשנה הבאה ויאמר אישתקד מי לא טבלתי ואכלתי עכשיו נמי אטבול ואוכל ולא ידע דאשתקד נכרי הוה ולא מקבל טומאה עכשיו ישראל ומקבל טומאה וב"ש סברי לא גזרינן אבל ערל ישראל דברי הכל טובל ואוכל את פסחו לערב ולא גזרינן ערל ישראל משום ערל נכרי תניא נמי הכי אמר ר"ש בן אלעזר לא נחלקו ב"ש וב"ה על ערל ישראל שטובל ואוכל את פסחו לערב על מה נחלקו על ערל נכרי שב"ש אומרים טובל ואוכל את פסחו לערב וב"ה אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר: אמר רבא ערל הזאה ואיזמל העמידו דבריהן במקום כרת אונן ומצורע ובית הפרס לא העמידו דבריהן במקום כרת ערל הא דאמרן הזאה דאמר מר הזאה שבות ואינו דוחה את השבת איזמל דתניא כשם שאין מביאין אותו דרך רשות הרבים כך אין מביאין אותו דרך גגות ודרך חצרות ודרך קרפיפות אונן הא דאמרן מצורע מאי היא דתניא מצורע שחל שמיני שלו בערב הפסח וראה קרי בו ביום טובל ואוכל אמרו חכמים אע"פ שטבול יום אינו נכנס זה נכנס מוטב יבא עשה שיש בו כרת וידחה עשה שאין בו כרת וא"ר יוחנן דבר תורה אפילו עשה אין בו שנאמר ויעמד יהושפט בקהל יהודה וירושלים בבית ה' לפני החצר החדשה מאי חצר החדשה שחדשו בו דבר ואמרו טבול יום לא יכנס במחנה לויה בית הפרס דתנן ושוין ב"ש וב"ה

שבודקין

וכן מי שליקטו לו עצמות אביו ואמו אמרי' במועד קטן (דף ח.) מתאבל עליהן כל היום כולו ולערב אין מתאבל עליהן: **טובל ואוכל בקדשים.** לערב דאפילו יום גופיה מדרבנן הוא הלכך בלילה ליכא אנינות: **כפורש מן הקבר.** וצריך הזאה שלישי ושביעי: **גמ' לא העמידו דבריהם.** לאוסרו באכילת פסחו מפני אנינות דדבריהם דהא פסח כרת הוא אבל אכילת קדשים עשה בעלמא הוא ואכלו אותם אשר כפר בהם (שמות כט): **מלקט.** משמע הוא עצמו ליקטן: **מחלוקת בערל נכרי.** שאינו מקבל טומאה בנכריותו דב"ה סברי גזירה שמא יטמא במת לשנה הבאה ע"פ ויאמר אשתקד לא טהרתי מכל טומא' עד יום ע"פ שנתגיירתי וטבלתי ואכלתי והשתא נמי אטבול ואיכול ולא ידע דאשתקד נכרי הוה ולא קיבל טומאה בנכריותו אבל עכשיו הוא טמא הלכך כשמתגייר ממתין שבעה שאין לך טומאה שעברה עליו שלא טהר ממנה. ואע"ג דמשום זיבה בעי שמנה משום כפרה כיון דאי אפשר דלייתי כפרה דהא לא קבל טומאה בנכריותו אי אמרת נגזור לא מייתי לעולם פסח וכולי האי לא גזרו: **אבל ערל ישראל.** שאם יש לו עכשיו טומאה הוא נזהר בה שאף בערלתו מקבל טומאה כשאר בני אדם ליכא למיגזר ביה משום שנה הבאה: **ערל הזאה ואיזמל.** סימני הלכות הם: **הא דאמרן.** דחזי לאורתא ומשום גזירה דשנה הבאה דמיזה ב"ה: **ואינה דוחה שבת.** כפ' אלו דברים ולא עביד פסח ושבות דרבנן הוא: **אין מביאין אותו.** איזמל למילה: **דרך הגגות.** אף על גב דרשויות דרבנן נינהו וידחה פסחו שאם יש לו זכר למול מעכבו דתניא מילת זכריו ועבדיו מעכבין את הפסח וליכא למימר משום כרת דערל זכר אשר לא ימול וגו' דמילה דדחיא שבת בזמנה וקטן לאו בר כרת הוא: **אונן.** אנינות לילה מדרבנן דאמרן לעיל (צא:) אוכל פסחו לערב: **מצורע.** שטבל והעריב שמשו בשביעי נכנס בשמיני למחנה לויה לשער נקנור שלא נתקדש בקדושת עזרה כדכתיב בקרא (ויקרא יד) והעמיד הכהן המטהר את האיש המיטהר ואותם לפני ה' וגו' ובעזרה עצמה לא היה נכנס אלא מכניס ידיו לבוהנות לפי שאין מחוסר כפורים נכנס לה כדאמרי' [במכות] (דף ח:) טמא יהיה לרבות טבול יום עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים שאם נכנסו למקדש חייבין כרת: **וראה קרי בו ביום.** ונדחה ממחנה לויה כדאמרי' באלו דברים (לעיל סז:) דבעל קרי משתלח חוץ לשתי מחנות וטובל לקרויו דלצרעתו טבל מאתמול אף על פי שטבול יום אחר דקרי אינו נכנס דכתיב (דברים כג) כי יהיה בך איש וגו' וכבא השמש יבא אל תוך המחנה וזה נכנס להר הבית להכניס ידיו לבוהנות כדי שיאכל פסחו לערב: **יבא עשה.** דפסח שיש בו כרת וידחה עשה דטבול יום בהר הבית שאין בו כרת אלא בעזרה. ואי משום דמכניס ידיו לעזרה הא אמרינן בשחיטת קדשים בפ"ג (דף לב:) איכא למ"ד ביאה במקצת לאו שמה ביאה ואיכא למ"ד הואיל והותרה לו אותה ביאה מקצת לצרעתו אע"פ שענוש כרת משום מחוסר כפורים והתירו הכתוב דכתיב לפני ה' הותרה לו אף לקרויו: **וא"ר יוחנן.** עשה שאין בו כרת דקאמר תנא דברייתא לאו דוקא דאפילו עשה אין בו בטבול יום במחנה לויה אלא דרבנן הוא וקרא דכבא השמש במחנה שכינה קאמר: **חצר החדשה.** הר הבית וקרי לה חדשה מפני חידוש שחידשו והוסיפו על קדושתו בו ביום ואמרו טבול יום לא יכנס לה. והכי גמיר ר' יוחנן מרביה דדבר זה חידוש. וגבי פסח לא העמידו דבריהם לאיסור (דמצורע) [דבעל קרי] מלבוא אלא התירוהו ליכנס ולטהר שלא ידחה מפסח:

שבודקין

גבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת. הא דלא קאמר משום דפסח מצוה עוברת משום דיש קדשים דמצותן נמי עוברת כגון תודה דאין נאכלת אלא ליום ולילה: **אבל ערל ישראל** ד"ה טובל. תימה לריב"א דלא מצינו בשום מקום טבילה בישראל שמל אפילו מדרבנן: **ואמר רבי יוחנן דבר תורה אפילו עשה אין בו.** ר' יוחנן לא פליג אברייתא דלאו תנא הוא כדמוכח בפ"ק דכתובות (דף ח.) גבי אין אבלים מן המנין דלא משני אר' יוחנן רבי יוחנן תנא הוא ופליג כדמשני ארב אלא פרושי מפרש לה וכן מוכח דגבי יולדת שהיא טבולת יום ארוך כתיב (ויקרא יב) ואל המקדש לא תבוא משמע הא למחנה לויה תבא: **טבול יום לא יכנס במחנה לויה.** לא בכל המחנה אלא מעזרת נשים ולפנים כדתנן במסכת כלים (פ"א משנה ח) עזרת נשים מקודש הימנו שאין טבול יום נכנס לשם אבל בהר הבית היה נכנס וקרי חצר לעזרת נשים כדתנן פ"ב דמדות עזרת נשים היתה אורך קל"ה וארבעה לשכות היו בארבעה מקצועותיה של מ' אמה ולא היו מקורות וכן הם עתידות להיות כדכתיב ויוציאני אל החצר החיצונה וגו' וא"ת מנא ליה דגזרו על טבול יום דילמא על טמא מת גזרו שהיה מותר בכל מחנה לויה וי"ל דטמא מת אפי' בחיל גזרו שלא יכנס כדתנן במסכת כלים (שם) החיל מקודש הימנה שאין נכרים וטמאי מתים נכנסין לשם והא דנקט בברייתא וראה קרי בו ביום ולא נקט טבול יום דשאר טמאים רבותא נקט לא מיבעיא שאר טמאים דמדאורייתא מותרים ליכנס אלא אפילו בעל קרי דמשתלח מדאורייתא חוץ לשתי מחנות אפ"ה טבול יום שלו לא גזרו ביה רבנן ואם תאמר דבפרק נוטל (סוטה דף כ:) פריך אהא דקתני התם הוציאוה הוציאוה שלא תטמא את העזרה והתניא טמא מת מותר ליכנס במחנה לויה ואפילו מת עצמו כו' ומאי פריך כיון דמדרבנן אסור ליכנס וי"ל דמשמע ליה מדאורייתא מדקאמר הוציאוה הוציאוה תרי זמני שהיו ממהרין כל כך א"נ לא גזרו אלא שלא יכנס לפנים אבל אם נטמא בפנים לא גזרו עליו לצאת והא דאמרי' בהנשרפין (סנהדרין ד' פב:) כהן ששימש בטומאה מוציאין אותו חוץ לעזרה ופוצעין את מוחו בגיזרין לאו דוקא חוץ לעזרה אלא הוא הדין חוץ לחיל:

בודקין

מסורת הש"ס

א) [עדיות פ"ה מ"ב], ב) [ברכות כה: וש"נ], ג) [תוספתא פ"ז ה"ט ושם איתא ר"א ב"ר צדוק], ד) [הא דלא חשיב תחילת יבלתו וכה"ג עי' תוס' זבחים נז. ד"ה מנין ותוס' מנחות כב: ד"ה נפסל], ה) לעיל דף סה:, ו) שבת דף קל., ז) יבמות דף ז: זבחים דף לב:, ח) יבמות דף ז: הוריות דף ה: זבחים לב: ע"ש, ט) חגיגה דף כה: אהלות פי"ח מ"ד, י) [לעיל סה:], כ) [לקמן צג.], ל) [בראשית יז], מ) [במדבר יט], נ) [ע' בתוי"ט ישוב הגון],

◆

תורה אור השלם

א. וַיַּעֲמֹד יְהוֹשָׁפָט בִּקְהַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַםִ בְּבֵית יְיָ לִפְנֵי הֶחָצֵר הַחֲדָשָׁה: דברי הימים ב כ ה

◆

מוסף רש"י

אנינות דלילה דרבנן. ואנינות דאורייתא חד יומא הוא, כדכתיב (עמוס ח) ואחריתה כיום מר (זבחים צט:) ואע"פ שהוא ליל יום המיתה וכתיבא אנינות באורייתא, דכתיב (דברים כו) לא אכלתי באוני ממנו ופחות מיום אחד ליכא אנינות, דילפי רבנן מואחריתה כיום מר, קסבר אין לילה של אחריו עם היום, אלא מדרבנן הוא כשאר ימי האבל (ברכות טז:). **הזאה שבות.** דמאי מלאכה איכא, אלא מתחזי כמתקן גברא (לעיל סה:). **דרך גגות ודרך חצרות.** שלא עירבו זו עם זו ואיכא איסורא דרבנן (שבת קל:). **מצורע שחל שמיני שלו.** שהוא יום הבאת קרבנותיו וצריך לבא בהר הבית ולעמוד בשער נקנור ולהכניס ידיו לעזרה ליתן מן הדם לבהונות (יבמות ז:) שאע"פ שמשתלח חוץ לג' מחנות, בשמיני שלו הותר לבא בשתי מחנות, אבל בעזרה אינו נכנס כדאיתא במס' מכות (ח:) טמא יהיה לרבות טבול יום, עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים, וטומאת מקדש כתיב בפ' פרה אדומה, וחוץ לעזרה אי אפשר שלא יפסל ביאה, והכנסת ידיו ביאה מקצת היא במצורע ולא שמה ביאה, הלכך מזה עליו והוא עומד בשער נקנור (וס"א הובא בב"ח יבמות שם). **וראה קרי.** להכי נקט קרי ולא טומאת שרץ ונבלה, דטמא שרץ ואפילו טמא מת נכנסין להר הבית, כדמפרש באלו דברים (לעיל סז.) שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו, ושערי נקנור לא נתקדשו בקדושת עזרה. כדאמרינן בכולן צולין (לעיל פה:) והרי כהן כבר הבית דיכול טמא מת ליכנס לשם, אבל בעל קרי משתלח חוץ לשני מחנות כו, כדמפרש באלו דברים (לעיל סז:) זב וכל זב לרבות בעל קרי (יבמות ז:). **טובל.** לקרויו (שם). אע"פ שטבול יום. אחר דקרי, אינו נכנס. להר הבית, דכל טבול יום הרי הוא כטומאתו עדיין לתרומה ולקדשים ולמקדש (שם). דקסבר טבול יום דזב כזב דמי (זבחים שם; ובשמ"ק שם: והיה לטבול יום דקרי). **זה נכנס.** ומכניס ידיו לעזרה ליתן מדם האשם ומלוג השמן על בהונותיו כדי שיטהר לאכול פסחו לערב והוא ישלחנו לעזרה היום לסמוך ולזרוק עליו, אבל הוא לא יכנס לעזרה, דטבול יום שנכנס לעזרה בכרת (זבחים לב:). **יבא עשה שיש בו כרת.** דאם לא יכניס ידיו לבהונות לא יטהר לאכול פסחו לערב (יבמות ז.). **וידחה עשה,** דעשה טמאים מהר הבית, שאין בו כרת. שאין עונש כרת אלא מחומת העזרה ולפנים (זבחים לב:) שאין עונש כרת אלא על ביאת עזרה וזה לא יכנס לעזרה אלא לשערי ניקנור שלא נתקדשו ויכניס ידיו לבהונות ויטהר מצרעתו ויאכל פסחו [illegible] ולערב יעריב שמשו ויטהר מקריו (יבמות ז.). **אפילו עשה אין בו.** בהר הבית לגבי טבול יום, דקסבר טבול יום דזב לאו כזב דמי (זבחים לב:). **ויעמד יהושפט.** [illegible] **לפני החצר החדשה.** [illegible] במחנה לויה. בהר הבית (יבמות ז.).

עין משפט נר מצוה

מט א מיי' פ"ב מהל' ביאת המקדש הל' י [ופ"ו מהל' ק"פ הל' ט]:
נ ב ג מיי' פ"ו מהל' ק"פ הלכה ז [ופי"א מהל' פרה הלכה ג]:
ד [מיי' פ"ב מהל' ביאת מקדש הל"ט ופ"ו מהל' ק"פ הלכה ט]:
נא ה מיי' פ"ו מהל' ק"פ הלכה ו:
נב ו מיי' פ"ב מהל' מילה הלכה ו סמג עשין כח טוש"ע א"ח סי' שלא סעיף ו וטוש"ע י"ד סימן רסו סעיף ב [רב אלפס שבת פי"ט דף נ: ובהל"ש שם סימן א]:
נג ז מיי' פ"ו מהלכות ק"פ הלכה ה:
ח [מיי' פ"ו מהל' בית הבחירה הל' ח ופ"ג מהל' ביאת מקדש הל"ו]:

◆

רבינו חננאל

בקדשים קסבר אנינות לילה מדרבנן. סתם לן תנא כר' שמעון דגרסינן בסוף שחיטת קדשים מאן תנא אנינות לילה מדרבנן ר' שמעון, דתניא אנינות לילה דבר תורה דברי ר"י, רבי שמעון אומר דרבנן, שהרי אמרו אונן טובל ואוכל פסחו לערב. ובא רב מרי להעמיד דברי ר' שמעון ביום מיתה אנינות לילה דאורייתא, וביום קבורה אנינות לילה מדרבנן, וכן אמר (מר) [מרי] מת לו מת בארבעה עשר וקברו בארבעה עשר יום מיתה תופס לילו מדאורייתא, מת לו מת בשלשה עשר וקברו בארבעה עשר לא תפיס לילו ועלתה בקשיא. ורבנן לא העמידו דבריהם בפסח שהוא במקום כרת שנאמר וחדל לעשות הפסח ונכרתה, אבל אכילת קדשים שהיא עשה העמידו דבריהם ואמרו, האונן אע"פ שאנינות לילה מדרבנן אינו טובל ואוכל לערב קדשים. אבל מי שלקטו לו עצמות טובל ואוכל אפילו בקדשים לערב, דתניא יום שמועה כיום קבורה למצות שבעה ושלשים ולאכילת פסחים כיום ליקוט (לו) עצמות, ואחד זה ואחד זה טובל ואוכל בקדשים לערב ואנינות לא פסק ליה יום טוב אלא למצות שבעה. **מתני'** שנתגייר ערב הפסח כו'. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מחלוקת בערל נכרי, דב"ה סברי שמא יטמא הגר לשנה הבאה ויאמר אשתקד לא טבלתי ואכלתי בערב הפסח עכשיו נמי כיון שטבלתי טהור אני כבר ואוכל, והוא לא ידע דאשתקד (גר) [גוי] הוה ולא היה מקבל טומאה, השתא ישראל (הוא) ומקבל טומאה, ואין הטבילה עלתה לו היום לטהור אותו בערב כטמא מת ביום שביעי שלו. וב"ש לא גזרי. אבל ערל ישראל דברי הכל טובל ואוכל פסחו לערב, ולא גזרינן על ישראל משום ערל גוי. תניא נמי הכי (וכו'). אמר רבא ערל הזאה ואיזמל, אלו שלשה דברים מדאורייתא ראוין הן ורבנן הוא דגזרו בהו ואפי' במקום כרת העמידו דבריהם. ערל הא דאמרן, כי זה הגר ראוי הוא שיטבול ויאכל בפסח בערב. דלא עדיף מישראל שאם היה ערל ישראל שמתו אחיו מחמת מילה וגדל זה בערלה ועכשיו מל עצמו בערב הפסח טובל ואוכל בערב הפסח. וב"ה גזרו על הגר כמו שאמרנו למעלה, ואמרינן הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר. הזאה שהיא שבות, ואמרו חכמים אם חל י"ד להיות בשבת אינה דוחה ואין מזין על טמא מת שחל שביעי שלו בי"ד אלא מתגרע לבלתי עשות פסח. איזמל אין מביאין אותו בשבת כדי למול זכריו, וקיימא לן מילת זכריו מעכבין אותו מלאכול הפסח, שנאמר והאיש אשר הוא טהור וגו', אין מביאין האיזמל אפי' במקום שאיסורו מדרבנן. דתניא כשם שאין מביאין אותו דרך רשות הרבים, כך אין מביאין אותו דרך גגות דרך חצרות דרך קרפיפות. בפרק האשה שהלך בעלה למדינת הים וכו'. זו השמועה בלשון הזה. אמר רבא בעי לאתויה ערל הזאה ואיזמל וסדין בציצית וכבשי עצרת, וכיון דשנית לי שב ואל תעשה לאו (מעיקר) [מיעקר] מילתא הוא וכו'. אבל באלו שלשה דברים מדרבנן לא העמידו דבריהם במקום כרת, והן אונן ומצורע ובית הפרס. אונן הא דאמרן דאנינות לילה מדרבנן. ובטלו דבריהם ואמרו טובל ואוכל פסחו לערב. מצורע דתניא מצורע שחל (שביעי) [שמיני] שלו להיות בערב הפסח וראה קרי בו ביום טובל ואוכל אמרו חכמים אע"פ שאין טבול יום אחר נכנס זה נכנס, מוטב יבוא עשה שיש בו כרת וידחה עשה שאין בו כרת. ואמר ר' יוחנן דבר תורה אפי' עשה אין בו דכתיב ויעמד יהושפט וגו'. בית הפרס דתנן ושוין בית שמאי ובית הלל